

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **J. P.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2021, č. j. 3 A 129/2020 - 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 26. 10. 2020, č. j. 10.01-000610/20-003, jímž žalovaná rozhodla o žádosti žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů tak, že žalobci nebude advokát určen. Současně žalobce požádal krajský soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud následně usnesením ze dne 6. 11. 2020, č. j. 29 A 177/2020 – 17, věc postoupil místně příslušnému Městskému soudu v Praze.

[2] Městský soud usnesením ze dne 1. 2. 2021, č. j. 3 A 129/2020 - 31, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků, zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce a vyzval ho k zaplacení soudního poplatku ve výši 3.000 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto usnesení. Městský soud konstatoval, že žalobce zůstal nečinným a přes dvě výzvy soudu (ze dne 29. 12. 2019 a dne 15. 1. 2021) nedoložil své majetkové poměry. Městský soud proto vycházel toliko ze soudního spisu, který obsahuje na č. l. 8 až 11 nepodepsaný a bez uznávaného elektronického podpisu zasláný formulář bez příloh, týkající se osoby žalobce nazvaný „Žádost o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)“ a na č. l. 5 až 6 kopii Oznámení Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Českých Budějovicích ze dne 9. 10. 2020,

jímž byla žalobci přiznaná jednorázová finanční pomoc ve výši 1.100 Kč. Na základě uvedených skutečností dospěl městský soud k závěru, že v projednávané věci nejsou splněny podmínky pro vyhovění žádosti žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků. Žalobce totiž soudu věrohodným způsobem nedoložil, z jakých finančních prostředků ke dni podání žaloby reálně žije, a to skutečné příjmy a výdaje, z nichž hradí běžné potřeby, a to náklady na bydlení, na stravu, ošacení, léky, dopravu, apod. Bez osvědčení a prokázání skutečných a reálných příjmů a výdajů žalobce nemá soud dostatek informací, které by mu umožnily učinit závěr o splnění zákonem stanovených podmínek přiznání osvobození od soudních poplatků. S ohledem na shora uvedené dospěl městský soud k závěru, že je na místě odeprít žalobci dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků, neboť dostatečně nedoložil rozsah svých finančních prostředků, na základě něhož by soud mohl učinit závěr o osvobození od soudních poplatků. Jelikož žalobce nesplňuje předpoklady osvobození od soudních poplatků, není možné ani ustanovit mu zástupce v řízení o žalobě.

II.

[3] Proti usnesení městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž se domáhal jeho zrušení. Její podstatou je tvrzení stěžovatele, že formulář prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech vyplnil a dal věznici pokyn, aby tuto písemnost adresovanou soudu ke sp. zn. 3 A 129/2020 odeslala. Věznice ale tak neučinila, písemnost neodeslala a zadržuje ji. Rovněž poukázal na to, že do výkonu trestu odnětí svobody nastoupil jako nemajetný a bez finančních příjmů.

III.

[4] Pokud jde o podmínku zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, Nejvyšší správní soud již v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k následujícímu závěru: *„Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“* V této věci však nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí, stěžovateli tedy povinnost zaplatit soudní poplatek nevznikla.

[5] Pokud jde o podmínku spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, své závěry učiněné v citovaném rozhodnutí ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát i do následující úvahy: *„Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* Z citovaného usnesení rozšířeného senátu tedy plyne, že ani povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch případech, kdy kasační

pokračování

stížnost směřuje, tak jako v nyní posuzované věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí.

[6] Nejvyšší správní soud poté posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Stěžovatel kasační stížností brojil proti zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce v řízení před městským soudem. Vzhledem k tomu, že jednou z podmínek pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s.) je splnění zákonných předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval právě posouzením této otázky ze strany městského soudu.

[9] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *„Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti“*.

[10] Z dikce § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

[11] Rozhodnutí o tom, zda lze přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků, je vázáno na prokázání okolnosti, že účastník nemá dostatečné prostředky. Je výlučně na účastníkovi, aby svoji finanční a majetkovou situaci soudu dostatečně konkrétně popsal a předložil doklady prokazující nedostatek finančních prostředků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1 2005, č. j. 7 Asz 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS) a žádost zamítne. Stejně tak ji zamítne, jsou-li údaje sdělené účastníkem neúplné nebo nepravdivé (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS, a ze dne 4. 7. 2017, č. j. 6 As 180/2017 - 10).

[12] Stěžovatel v žalobě požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby mu soud ustanovil zástupce pro řízení o žalobě. Tuto žádost však nijak neodůvodnil. Městský soud mu proto dne 29. 12. 2019 do datové schránky doručil formulář *„Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce“* (dále jen „prohlášení“) a vyzval stěžovatele, aby ve lhůtě 14 dnů jej řádně vyplněný předložil soudu zpět s poučením, že nebude-li výzvě soudu ve stanovené

lhůtě vyhověno a požadované potvrzení a případné další podklady pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků nebudou předloženy, rozhodne soud o jeho žádosti podle aktuálního obsahu soudního spisu. Téhož dne stěžovatel požádal městský soud, aby mu prodloužil lhůtu k vyplnění formuláře a současně mu formulář zaslal opětovně tzv. papírovou poštou po datu 7. 1. 2021 do věznice Plzeň Bory, kde bude vykonávat trest odnětí svobody. Městský soud žádosti stěžovatele vyhověl a dne 15. 1. 2021 mu zaslal požadovaný formulář o majetkových poměrech ke dni podání žaloby k vyplnění do pěti dnů od doručení. Tento formulář byl stěžovateli doručen dne 20. 1. 2021. Stěžovatel na něj však nereagoval.

[13] S ohledem na to, že stěžovatel na výzvu k prokázání osobních, majetkových a výdělkových poměrů nereagoval a nedoložil požadované údaje, městský soud posoudil jeho žádost podle aktuálního obsahu soudního spisu. Ten v rozhodné době obsahoval toliko nepodepsaný formulář týkající se osoby stěžovatele nazvaný „*Žádost o právní službu pro fyzickou osobu (§ 18c zákona o advokacii)*“, ve kterém jsou však uvedeny pouze obecné a neúplné informace (na č. l. 8 až 11), a kopii Oznámení Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Českých Budějovicích ze dne 9. 10. 2020, jímž byla stěžovateli přiznaná jednorázová finanční pomoc ve výši 1.100 Kč (na č. l. 5 až 6). Tyto v soudním spise obsažené informace o finanční a majetkové situaci stěžovatele městský soud zcela správně vyhodnotil jako neúplné a nevěrohodné.

[14] Je tak patrné, že stěžovatel nenaplnil nutnou podmínku pro osvobození od soudních poplatků. Nedostál povinnosti tvrzení a důkazní, které spočívají v doložení takových informací, ze kterých bude možné osvědčit jeho osobní, majetkové a finanční poměry. Pro posouzení žádosti je nezbytné mít celkový přehled o osobních, majetkových a finančních poměrech. Nevěrohodnost či neúplnost tvrzení stěžovatele o existenci předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS). Bylo výlučně na stěžovateli, aby své finanční a majetkové poměry městskému soudu dostatečně konkrétně popsal a svá tvrzení i doložil. Skutečnost, že tak neučinil, nelze klást k tíži městskému soudu. Jak bylo již výše uvedeno, soud nemá povinnost z úřední povinnosti zjišťovat výdělkové a majetkové možnosti účastníka řízení. Důvod, který vedl městský soud k nepřiznání osvobození od soudních poplatků, proto obстоjí.

[15] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že ani případné pochybení pracovníků věznice při odesílání stěžovatelovy pošty nelze klást k tíži městskému soudu a nemůže mít proto vliv na zákonnost jeho rozhodnutí. Je totiž nesporné, že do doby vydání napadeného usnesení, tj. do 1. 2. 2021, městský soud od stěžovatele neobdržel vyplněné a podepsané prohlášení ani jiné podání, ze kterého by bylo možné osvědčit jeho osobní, majetkové a výdělkové poměry. Navíc je třeba uvést, že stěžovatel svá tvrzení o údajném zadržování jeho korespondence nijak nedoložil. Naopak ze sdělení Věznice Kynšperk nad Ohří ze dne 1. 3. 2021 (viz č. l. 45 soudního spisu) a Věznice Plzeň ze dne 26. 2. 2021 (viz č. l. 47 soudního spisu) vyplývá, že stěžovatel až do 16. 2. 2021 disponoval vlastními finančními prostředky a tudíž si odesílal veškerou korespondenci na vlastní náklady. V několika případech sice požádal o odeslání úřední korespondence na náklady věznice, tato mu však byla vrácena, aby ji odeslal na vlastní náklady.

pokračování

[16] Městský soud proto nepochybil, pokud stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Jelikož je splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků podmínkou pro ustanovení zástupce, městský soud v souladu se zákonem zamítl i tento návrh.

[17] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[18] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. května 2021

Mgr. David Hipšr
předseda senátu